



Måndag 20 januari 2020

Pris mån-tors 38 kr, fre-sön 43 kr

SEDAN 1884

SVENSKA DAGBLADET

Margit Richert: Kvinnor skriver om förnedringssex för att visa att de är komplexa, män skriver knappt kvalitetslitteratur alls.

■ Kultur | Sid 19



Gifta ultralöparna Rune och Mary har sprungit tillsammans i decennier.

■ Idag | Sid 16-17

→ Skjutningarna i Sverige | SvD.se

Skott mot huvudet vanligt vid vapenvåld

■ Vid flera uppmärksammade våldsdåd den senaste tiden, inklusive helgens dåd vid Kungens kurva, har offret skjutits i huvudet. Skott mot huvudet förekommer vid 44 procent av dödsskjutningarna sedan 2015, visar nya siffror. **Sverige | Sid 7**

Mild vinter slår mot skidbackar i södra Sverige

Vissa skidanläggningar har inte kunnat öppna alls, andra bara delvis. Det har lett till uppsägningar och förlorade intäkter.

– För att kunna öppna nedfarterna behöver vi en vecka med ihållande minusgrader, säger Andreas Häggqvist, anläggningschef på Flottsbro.

■ Näringsliv | Sid 4-5

Gycklarprojekt fick miljoner för klimatarbete

SvD har granskat några av projekten som har beviljats pengar av Klimatklivet – regeringens satsning på att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige. Granskningen visar att de påstådda utsläppsminskningarna beräknats på ett mycket optimistiskt sätt.

■ Sverige | Sid 8



78-åriga Nora Batonisashvilis hus ligger på georgisk mark, trädgården och resten av ägorna finns i Sydossetien. "De tog halva mitt land, ryssarna gör vad de vill", säger hon. Foto: Jonas Gratzner

Gränsen som delar både byar och familjer

■ När Sydossetien 2008 utropade självständighet från Georgien drogs gränsen rakt genom byarna. Regionen har blivit del av en storpolitisk konflikt där Ryssland försöker utöka sitt territorium. **Världen | Sid 12-13**



Nyheter Världen



På grässlätten i byn Khurvaleti slutar Georgien och Sydossetien tar vid, i alla fall enligt Rysslands gränsdragning. Georgiern Davit Vanishvilis, 86, hus hamnade på ena sidan taggtrådsstängslet och hans åkermark på andra när ryska styrkor uppförde gränsbefästningen 2013. Nu lever han i fattigdom.

Inte bara Ukraina – här utvidgar Ryssland också sitt territorium

Davit Vanishvilis mark är klyvd i två delar av taggtråd. Om han korsar den riskerar han fängelse. När Sydossetien 2008 utropade självständighet från Georgien drogs den nya gränsen rakt genom familjer och byar. Nu har utbrytarrepubliken – med stöd av Ryssland – börjat expandera.



SvD i Georgien
Text: Ivar Andersen
Foto: Jonas Gratzner
nyheter@svd.se

KHURVALETI "Observera! Riksgräns! Passage förbjuden."

Enligt skylten på den böljande grässlätten i byn Khurvaleti är det här Georgien slutar och Sydossetien börjar.

Men riksgränser går mellan suveräna stater. Sydossetien erkänns enbart av Ryssland och ett fåtal allierade länder. Enligt internationell lag tillhör det territorium som Sydossetien gör anspråk på alltså Georgien.

Skylden markerar i stället början på en rysk militärrockupation. – Där borta är en rysk observa-

tionspost, säger Andreas Pallaris och pekar.

Han leder en patrull för EU:s övervakningsuppdrag i Georgien (EUMM), som kontrollerar efterlevnaden av det avtal som unionen för drygt tio år sedan medlade fram mellan parterna. Det är ett uppdrag som under det senaste året har blivit allt svårare att utföra.

Efter en tid av upptrappade spänningar kulminerade konflikten mellan Georgien och sydossetiska separatister den 8 augusti 2008 i fullskaligt krig. Georgisk militär inledde en offensiv mot den sydossetiska huvudorten Tskhinvali. Ryssland ingrep redan samma dag på separatisternas sida.

Efter fem dagars strider, och hundratals döda, undertecknades ett eldupphör framförhandlat av Frankrikes dåvarande president Nicolas Sarkozy. Kort därefter

utropade Sydossetien, liksom utbrytarrepubliken Abchazien i nordvästra Georgien, sin självständighet.

86-årige Davit Vanishvili fingrar på taggtråden medan han pratar. – Ryssarna har sagt att jag inte får korsa gränsen, säger han.

Efter eldupphöret återgick hans liv först till det normala. Men 2013, fem år efter krigsslutet, drog ryska styrkor plötsligt en gräns rakt genom byn. Davit Vanishvilis hus hamnade på den sydossetiska sidan. Hans åker-



Jag stannar hellre här och dör av hunger än flyttar.

Davit Vanishvili har blivit avskuren från sina åkermarker.

mark ligger inom gångavstånd men blev kvar i Georgien.

Själv fick han ett val. Stanna på gården där han har tillbringat hela sitt liv eller en tillvaro som internflykting på den georgiska sidan.

Davit Vanishvili valde familjehemmet. Ett val som också innebar fattigdom. Hans försörjning ligger på andra sidan gränsen.

– Jag stannar hellre här och dör av hunger än flyttar. Det här är georgiskt land, säger Davit Vanishvili medan han lösgör sin skjortärm som har fastnat i taggtråden.

Det som drabbade Davit Vanishvili är en del av vad som med EUMM:s terminologi kallas "gränsetablering". Det är en pågående och eskalerande process. I slutet av oktober frihetsberövades två observatörer av sydossetisk säkerhetspersonal när de patrullerade i området Chorhana-Tselisi.

– De hotade dem med vapen, beslagtogs deras tillhörigheter, tog bilder av dem och lade ut på internet. Det saknar motstycke och är oacceptabelt, säger EUMM-chefen Erik Høeg.

Observatörerna korsar aldrig gränslinjen. Men den sydosse-

tiska sidan hade utan förvarning flyttat gränsen, och hävdade mot bakgrund av detta att observatörerna kränkt utbrytarrepublikens territorium.

– Enligt internationell lag är hela det här området Georgien. Men sydossetierna ritat om kartan och gör anspråk på ny mark. Status quo har utmanats.

De ryska trupperna skulle enligt överenskommelsen från 2008 lämna Georgien. I stället tecknade Moskva försvarspakter med utbrytarrepublikerna.

– Ryssland bryter mot avtalet. De ska inte ha permanent stationerade trupper. De har stor militär närvaro i både Sydossetien och Abchazien, slår Erik Høeg fast.

Ryssland beskrev sin invasion 2008 som en humanitär intervention och kallar beslutet att stanna kvar en garanti för sydossetiernas säkerhet. Det är en retorik som klingar bekant från Ukraina, en annan tidigare Sovjetrepublik som har velat nära sig Europa och där Ryssland drivit ett lågintensivt krig i flera år.

Men det var i Georgien som många av hybridkrigföringens metoder utprovades.



Osseten Nora Batonisashvili, 78, hus ligger på georgisk mark. Resten av hennes ägor finns i Sydossetien.



Enligt en överenskommelse från 2008 skulle de ryska trupperna lämna Georgien. Men "de har stor militär närvaro i både Sydossetien och Abchazien", slår EMMU-chefen Erik Høeg fast.



Andreas Pallaris leder en patrull för EU:s övervakningsuppdrag i Georgien (EUMM). Ett uppdrag som har blivit allt svårare.



Georgisk gränsbevakning kontrollerar fordon som åker in i gränslandet mellan Sydossetien och Georgien.

–Det här spektrat, med allt från påverkanskampanjer till militärt våld, har varit närvarande i Georgien under längre tid. Jag som har följt Georgien känner igen mycket av det som hänt i Ukraina därifrån, säger Niklas Niklasson, forskare vid Försvarshögskolan.

Gränsetableringen beskriver han som en särskilt kostnads-effektiv strategi för att undergräva auktoriteten hos Georgien och dess internationella samarbetspartners.

–Det här är ett sätt att öka pressen på den georgiska regeringen med väldigt små och väldigt billiga medel. Bara att man flyttar gränsen 50 eller 100 meter får stora konsekvenser för människor som bor i området, och stor uppmärksamhet i Tbilisi. Det sänder en signal om att konflikten fortfarande finns och att man kan göra som man vill med georgiskt territorium.

På departementet för försoning och medborgerlig jämställdhet, som hanterar frågor om utbrytar-

republikerna, beskriver policychefen Tamar Kochoradze den sydossetiska situationen i siffror. 101 kilometer taggtråd, 52 berörda gränsbyar, 50 000 människor vars rörelsefrihet har begränsats kraftigt.

–Läget har förvärrats det senaste året. Stängningen av flera korsningspunkter har skapat en humanitär kris med läkemedelsbrist och ökande matpriser. Det är i praktiken gisslantagande, säger hon.

Runt 20 procent av Georgiens territorium är, enligt Haag-konventionens definition, ockuperat av en främmande militärmakt. Rysslands närvaro är ett ständigt samtalsämne. I medierna, på gatorna, i de internationella fora där Georgien är aktivt.

–Vi känner väl till den ryska strategin. Deras agenda är att behålla Georgien i sin intressesfär och motverka våra ambitioner att gå med i EU och Nato, säger Tamar Kochoradze.

” Det här är ett sätt att öka pressen på den georgiska regeringen med väldigt små medel.

Niklas Niklasson, forskare vid Försvarshögskolan.

Det finns en historia av spänningar, och våldsbrott, mellan den georgiska majoritetsbefolkningen och utbrytarregionernas etniska minoriteter. Men upprinnelsen till dagens skuggkrig kan spåras till Natos besked våren 2008, att försvarsalliansen såg Georgien som en potentiell framtida medlem. Ryssland svarade med att knyta tätare band till separatistströrelserna. Några månader av eskalering senare inleddes kriget med raketbeskjutningen av Tskhinvali.

En oberoende EU-rapport slog fast att det georgiska angreppet var "orättfärdigt", men också att kraften i Rysslands svar var "långt bortom rimliga gränser".

Sedan dess har Ryssland, enligt Georgien, använt utbrytarrepublikerna som en murbräcka mellan landet och Väst. Att få den andra sidans bild är svårt. Varken Rysslands ambassad i Stockholm eller Sydossetiens utrikesdepartement har besvarat kontaktför-sök. Inresa i Sydossetien kräver en inbjudan och kan endast göras från ryskt territorium.

Efter att ett ryskt veto i säkerhetsrådet tvingade FN att avsluta sin mission i Georgien står EUMM för den enda internationella närvaron.

–Det vi gör är att följa om gränsetableringsåtgärder har ökat eller flyttat till nya platser. Passager kan ha stängts för att minska möjligheten att korsa, säger Hans-Erik Hansson, en av övervakningsuppdragets svenska observatörer.

Mycket mer än så kan EUMM

inte göra. Säkerhetsrådet har försämrats och EUMM har aldrig släppts in på utbrytarrepublikernas territorium.

Det var inte bara georgier som hamnade på den sydossetiska sidan av gränsen. Osseter hamnade också på den georgiska. När den nu 78-åriga Nora Batonisashvili gifte sig med en etnisk georgier höjde ingen på ögonbrynen. Så hade det alltid varit i Khurvaleti. Idag skär taggtråden rakt igenom hennes ägor.

–Gränsen går precis här bakom. De tog halva mitt land, ryssarna gör vad de vill, säger hon.

Nora Batonisashvili kan inte besöka släktgravarna på andra sidan gränsen. Pensionen räcker knappt till medicin. Ett möjligt alternativ skulle vara att flytta till barnbarnen i Tbilisi, men Nora Batonisashvili vägrar. Trots den storpolitiska konfliktlinjen som delar hennes trädgård.

–Ingen behöver en gammal tant. Och det här är mitt hus. ■

Fakta | Regionerna hade status som autonoma oblast i Sovjet

■ **2008 eskalerade** spänningar mellan regeringen i Tbilisi och separatister i regionen Sydossetien till krig. Ryssland grep in på separatisternas sida och avancerade långt in i Georgien

innan ett EU-förhandlat eldupphör trädde i kraft fem dagar efter krigsutbrottet.

■ **Abchaziska separatister** tog samtidigt tillfället i akt att med rysk hjälp driva ut

georgiska styrkor ur Kodoridalen.

■ **Både Sydossetien** och Abchazien utropade efter kriget självständighet och erkändes snabbt av Ryssland.

■ **Sydossetien** och Abchazien hade under



En skylt markerar gränsen mellan Georgien och Sydossetien.

Sovjettiden status som autonoma oblast men integrerades 1991 i ett enat Georgien. En vanlig analys är att regionernas etniska minoriteter efter Sovjets fall såg sig trängda av ökad georgisk nationalism.

■ **Under 1990-talets** första år miste drygt

11 000 människor livet i inbördeskrig. Fortfarande lever hundratusentals georgier som internflyktingar.

■ **Enligt avtalet** från 2008 skulle samtliga parter dra sig tillbaka till positionerna de höll före kriget. Ryssland har dock

fortfarande tusentals soldater stationerade i Sydossetien och Abchazien och har över tid ökat sitt inflytande över utbrytarrepublikernas ekonomi och politik.

Källor: EUMM, Amnesty International, MSB SvD